

MANIPULACIJE

V tem trenutku se mi zdi za našo dolino najpomembneje, da se začnemo ukvarjati s pravimi stvarmi, da končamo s tiščanjem glav v pesek, da prenehamo z jalovimi tožbami in tolažbami. Za to pa je nujno ustvariti ozračje zaupanja. Toda tega ni brez resnice. Tisti, ki zna poslušati, je lahko slišal resnice ob razpravah o (ekološki) usodi Doline v zadnjem času več kot dovolj. Prihajala je z vseh strani. Neposredna, ovita v celofan ali pa prekrita s tako očitnimi izmikanki, da ji ni bilo težko priti na sled. Toda s samo resnico pravzaprav ni kaj početi. Potrebni sta organizirana sila in moč, da se njeno bistvo spremeni v materialno dejstvo.

Socialistična zveza je zadnje razprave o razvoju energetike v Dolini (ob sočasnih pripravah na ekološko problemsko konferenco SZDL) izpeljala briljantno. Mogoče je trditi, da takšnih razprav v Dolini še ni bilo. Pri tem ne mislim le na to, da so ljudje lahko povedali, kar jim je ležalo na duši, temveč merim na dejstvo, da so lahko organizirano zahtevali. Zahtevali so predvsem prepoved novogradnje TEŠ V do takrat, ko bodo obstoječi energetski bloki popolnoma »očiščeni«. Zahtevali so tudi prepoved odpiranja Jame Šoštanj. Pri tem je zelo pomembno dejstvo, da so na vseh razpravah sodelovali strokovnjaki REK, ki ljudi s (strokovnimi) argumenti niso uspeli prepričati v nasprotno.

In kaj zdaj? Nekateri ponujajo priljubljeni obrazec, po katerem bi se morali v Dolini vsi (ogroženi in ogrožajoči) združiti in s skupnimi zahtevami nastopiti navzven, vse do republike in federacije. Misel je simpatična, toda po moje na žalost neuresničljiva. Razlog je preprost: to bi bilo mogoče v brezkonfliktni družbi (občini), v takšni, kjer nasprotnih in izključujočih se interesov ni. Ker pa v

komunizmu še nismo, moramo biti realni, če se odločimo zahtevati mogoče. Ali z drugimi besedami: tudi v naši občini obstajajo antagonistični interesi, za katerimi seveda stojijo konkretni posamezniki. S tem se je potrebno sprijazniti in to je treba upoštevati v boju za ohranitev naše doline.

Veliko ljudi je, ki mislijo, da je Šaleška dolina vnaprej žrtvovana. To je lahko v glavah tehnokratov tudi res in res se bo tudi zgodilo, če prebivalci svoje usode ne bomo organizirano vzeli v svoje roke. Pri tem pa se je potrebno bati prav dialoga. Trditev se zdi morda komu nenavadna, zato jo bom ponazoril z delom prispevka, ki ga je v prvomajski (delavski) prilogi pod naslovom »Dialog z nečlovečnostjo« podpisal Željko Kozinc. Članek ponuja izreden sociološki presek mehanizmov odločanja v slovenski družbi. Odločanja, ki je povezano z velikimi energetske investicijami in apetiti. Odločanja, ki mu je dialog le preteveza za navidezno demokratično sprejemanje odločitev, ki to deželo peljejo v propad! Na mnogih razpravah v krajevnih skupnostih je človek dobil občutek, da so ljudje končno poizkusili vzeti usodo v svoje roke. Začel se je dialog, razgaljene so konkretne zadeve. Toda že se kažejo natančno takšni obrisi dialoga, kot jih popisuje Kozinc. Naj ga torej citiram: »Kaj ne bi raje človeku pri odkrivanju resnice dali pravico, naj molči in si misli svoje, ne pa da ga vlečemo v svoj klepetavi stil, v dialog z rabljem, ki dialogizira naslonjen na sekiro, s katero bo pokončal neka stališča, idejice, predloge, upanja, želje, načrte povprečnega, vsakdanjega človeka, drobca velikanske večine... vzemimo primer jeseniške železarne. Širi se in vsi vemo, da se bo širila, obenem pa vsi, celo zagovorniki širjenja vemo, da za to ni na voljo niti surovin niti energije niti delovne sile niti dopustnih ekoloških razmer. Podobno so strokovnjaki, kmetje in umetniki opozarjali na občutljivost Vipavske doline, dokazovali nesmisel njenega melioriranja... No, res so imeli možnost dialoga. Ampak dolina je bila meliorirana... Strašno je to, da tisti, ki ne želi deliti

oblasti, partnerja peče na majhnem ognju, postavlja njegovo človeško dostojanstvo v absurden položaj, ker bi rad vedel, koliko to bitje lahko prenese. Ne enkrat, desetkrat, stokrat je treba povedati argumente proti jeseniški železarni, za Vipavsko dolino itd., on pa vleče za jezik že stoprič, naslonjen na sekiro; priskrbi možnost, da javno razgrneš svoje argumente, polja okoli Jesenic pa izginjajo in Vipavska dolina se spreminja v agroživilsko puščavo... kajti ne gre samo za družbenopolitične probleme, gre preprosto za kot noč zvesto stihijo zla. Z njim dialog ni mogoč. Tu je mogoč samo monolog.«.

Malo predolgo citiranje, ampak privoščil sem si ga zato, ker zveni tako domače. Ali ne? Domače zato, ker je tudi v naših razpravah o razvoju REK prevladovala strpnost le do takrat, ko so zagovorniki »trde variante« v njih videli možnost za »demokratsko« potrditev lastnih načrtov. Sožitja je bilo konec v tistem trenutku, ko so ljudje začeli trdo postavljati svoje zahteve. Navidezno zeleni so spremenjali svoje barve do te mere, da so predstavnikom SZDL celo odkrito grozili z odgovornostjo v primeru, če načrtovane investicije ne bi »šle skozi«.

Toda tudi to je normalno! Nikomur ne gre zameriti, če je prepričan v svoj prav. Toda le v primeru, če za tem ne stojijo tudi njegovi osebni in/ali materialni interesi. Takrat pa je le treba reči bobu bob. Saj gre vendarle za usodo naše doline in tudi drugih dolin! Ne gre se tolažiti z dejstvom, da bo zgodovina tako in tako postavila reči (in ljudi) na pravo mesto. To se bo vsekakor zgodilo, toda ali smemo na račun neke bodoče zgodovinske resnice žrtvovati naravo in ljudi? Po moje vsekakor ne, zato trdim: razprave so sicer bile, toda najpomembnejše nas šele čaka!